

До УНСС
Катедра „Финанси“

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Стоян Проданов с научна специалност 05.02.05 „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“, Регистриран в НАЦИД от 01.12.2018 г., член на Научно жури, определено със Заповед №516/06.02.2023 г. на доц. д-р Михаил Мусов, зам.-ректор по НИД и МС на УНСС за състав на научно жури върху дисертация на докторант Милена Пешева-Боршел на тема „Ефектът на Единния Надзорен Механизъм върху европейската банкова система“. Научната специалност на докторанта е докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“, ПН 3.8 Икономика към катедра „Финанси“ на УНСС в задочна форма на обучение. Научен ръководител на докторанта е Доц. д-р Силвия Трифонова, катедра „Финанси“ към Финансово-счетоводен факултет на УНСС.

Уважаеми членове на катедра „Финанси“,

Темата на дисертационния труд на докторант Милена Пешева-Боршел е „Ефектът на Единния Надзорен Механизъм върху европейската банкова система“. Настоящото становище е разработено в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България – ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ - ППЗРАСРБ и Правилника за учебната дейност в УНСС – част трета „Доктор“.

1. Обща информация за докторанта

Докт. Милена Пешева-Боршел се е обучавала по докторска програма към катедра " Финанси" на УНСС по научна специалност "Финанси, парично обращение, кредит и застраховка (Финанси)". Зачислена е съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 1053/30.03.2018 г. Обучението е осъществено в задочна форма.

Докт. Милена Пешева-Боршел е родена на 26.06.1989 год. Образованието е получила в следните степени през периодите:

- Бакалавърска специалност „Финанси и счетоводство“ с преподаване на английски език в УНСС, 2008-2012 г.
- Магистърска степен „Пари и финанси“ в Гьоте Университет, Франкфурт на Майн, ФР Германия, 2013-2016.

Понастоящем е старши анализатор в отдел „Директен надзор“ на ЕЦБ – Единен надзорен механизъм. Владее професионално английски и немски език. Научни ръководители по докторантурата са били доц. д-р Лена Русенова и проф. д-р Силвия Трифонова.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертацията проучва прилагането на Единния надзорен механизъм върху функционирането на европейската банкова система. Дисертационният труд се състои от 225 страници, включващи въведение, пет глави, заключение, библиография, списъци на използваните съкращения, на графиките и таблиците, както и приложения с банкови данни за целите на иконометричното изследване. В дисертационния труд са използвани общо 25 таблици и 22 графики, които служат за визуално представяне на данните и резултатите от изследването. Библиографията включва общо 105 източника, интерпретирани за целите на изследването и в подкрепа на твърденията и анализите в дисертацията. Обемът на приложенията в труда е 35 страници и включва специфични данни от банкови източници. По темата на дисертационния труд са направени общо 5 публикации, което указва активното участие на автора и популяризирането на идеите на дисертацията сред научната общност.

Във въведението е обоснована актуалността на изследвания проблем и са описани ограниченията, методите, хипотезите. Обект на изследване в дисертационния труд е европейския банков надзор. Предметът на изследване в дисертацията е влиянието на регулаторната среда върху ефективността на европейската финансова система, включително и върху българската банкова система.

Докт. Милена Пешева-Борел определя основната цел „... да се анализират факторите, влияещи на ефективността на кредитните институции, по-специално да се изследва как характеристиките на регулаторната среда и Единния Надзорен Механизъм като част от нея, оказват влияние върху ефективността на банковата система в еврозоната“.

Дисертацията е натоварена със следните задачи:

- Да се дефинира начинът на функциониране на Единния надзорен механизъм – структура, управление, правна рамка и ефективност;
- Да се анализира ефективността на кредитните институции в Еврозоната, както и да се направи оценка и интерпретация на различните фактори, които оказват значим ефект върху ефективността на кредитните институции;
- Да се разгледа специфичния случай на България, която от 1 октомври 2020 г. е част от банковия съюз, но все още не е част от Еврозоната, както и да се изведат основните предимства и недостатъци на надзора на кредитните институции, осъществяван от ЕНМ, през призмата на българската банкова система.

Като основна теза на изследването се определя твърдението „...въвеждането на Единния надзорен механизъм, като част от банковия съюз, е оказало определено влияние на различни характеристики на банковата система като ефективността на кредитните институции в Европейския съюз, както и на тяхната рентабилност, ликвидност и други параметри. Това влияние се осъществява чрез промени в регулаторната среда, промени в институциите, осъществяващи банков надзор и в изискванията към кредитните институции“.

Докт. Пешева тества следните хипотези:

- Първата работна хипотеза на изследването е, че въвеждането на ЕНМ влияе по-скоро положително върху кредитните институции.
- Втората работна хипотеза на изследването е, че основни макроикономически параметри оказват влияние на ефективността на кредитните институции.
- Третата работна хипотеза на изследването е, че индивидуалните характеристики на отделната кредитна институция – големина, капитализация, ликвидност се отразяват върху ефективността на кредитните институции.
- Четвъртата работна хипотеза на изследването е, че въвеждането на банковия съюз влияе на различни характеристики на банковата система.

Дисертацията е разделена на пет глави, като всяка глава обхваща определени аспекти на изследването.

В първа глава се провежда исторически обзор на развитието на банковия надзор и се представя литературен преглед на наличните източници по темата на дисертацията. Литературният преглед се фокусира върху две групи изследвания - едната група се отнася до изследвания, свързани с банковия надзор, а другата група е научната литература, разглеждаща възможностите за измерване на ефективността на кредитните институции.

Във втора глава се представя подробен анализ на структурата на Европейската надзорна мрежа (ЕНМ) като част от банковия съюз и се разглежда процесът на нейното създаване. В тази глава се разкриват мандатът и целите на ЕНМ, както и задачите и целите на другите части на банковия съюз, определени от европейското законодателство. Извършва се задълбочено и критично изследване на процесите на вземане на решения в ЕНМ и възможностите за подобрене на тези процеси. Разглеждат се взаимовръзките с мандата и целите на Европейския банков орган и начините, по които двете институции могат да влияят една на друга. Основна част от втора глава е посветена на програмата за оценка на финансовия сектор, проведена от

Международния валутен фонд, и представянето на резултатите от тази оценка. Също така, се посочват и анализират основните инструменти, които Европейската централна банка използва за надзор, включително процесът на надзорен преглед и оценка на кредитните институции.

В третата глава на дисертационния труд се обяснява използваният иконометричен модел за емпиричното изследване. В тази глава се представят източниците на данни, които са използвани в модела, както и методологията, която е приложена. Също така, предоставят се обобщени статистики за най-значимите променливи, които са включени в модела.

Четвъртата глава представя регресионния модел, който е използван за анализа, както и резултатите от емпиричното изследване. В тази глава се анализират резултатите от емпиричното изследване и се представят статистически процедури за стабилност, които се използват за проверка на валидността на данните, получени от изследването.

В пета глава фокусът се поставя върху България, която от 1 октомври 2020 г. е част от Банковия съюз, но все още не е част от Еврозоната. Анализира се развитието на банковия сектор в България, решението за участие в Банковия съюз и резултатите от иконометричния модел в българския контекст.

В заключението на дисертационния труд са обобщени изводите от направеното изследване. Представят се обобщения, изводи и предложения, които са подкрепени с аргументи и факти и които безспорно потвърждават формулираните хипотези.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Поставените задачи в дисертацията оценявам като успешно изпълнени, а формулираните научни и научно-приложни приноси, представени в автореферата - като оригинални и проблемно-ориентирани. Тези приноси са доказателство за мотивацията на докторанта и за степента на подготовка и качеството на съветите от страна на катедрата и научните ръководители.

Дисертацията използва автентична методология с висока степен на иконометрична аналитичност, която е основа за научно обосновани

резултати и приноси. Тази методология е приложена с цел да се гарантира научната пригодност и валидност на получените резултати и приноси. Така, с обосноваване и факти, може да се заключи, че в дисертацията са постигнати целите на изследването и са достигнати оригинални научни и научно-приложни приноси.

Всички източници са коректно използвани. Разработката оценявам като автентична и без елементи на заимстване от чужди автори.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Прегледът на заявеното от автора в автореферата и практически постигнатото в дисертационния труд ми дават основание да потвърдя формулираните 6 основни приноса:

Първо. Обогаляване на специализираната финансова литература по отношение на трите стълба на банковия съюз - структурата, целите и мандатът им са предмет на критичен анализ. Дисертацията допринася за по-детайлно разбиране на функционирането и значимостта на тези стълбове и представя нови перспективи и аналитични подходи към тях.

Второ. Идентифициране и задълбочено проучване на Единния надзорен механизъм (ЕНМ) - разглежда се начинът на функциониране, структурата, управлението, правната рамка, ефективността и взаимодействието му с други финансови надзорни институции. Дисертацията предоставя детайлна и аналитична оценка на ЕНМ и приноси към по-добро разбиране на неговата роля във финансовия надзор в Европейския съюз.

Трето. Разработен е авторски иконометричен модел за измерване на влиянието на въвеждането на ЕНМ върху ефективността, рентабилността, ликвидността и капитализацията на кредитните институции в Европейския съюз. Този модел представя нов подход за анализ на въздействието на ЕНМ върху банковия сектор и допринася за развитието на иконометричните методи в тази област.

Четвърто. Изведени са ефектите, които ЕНМ има върху надзорните правомощия, независимостта на надзорните институции, надзорната практика и строгостта на капиталовите изисквания. Дисертацията анализира важните промени, възникнали в тези области,

като резултат от въвеждането на ЕНМ, и предоставя нови инсайти за развитието на надзорната практика и нормативната рамка.

Пето. Обогаляване на съществуващите научни познания относно състоянието на българската банкова система. Това е постигнато чрез извършена оценка и сравнителен анализ на данните за ефективността на кредитните институции в България в сравнение със средноевропейските. Дисертацията предоставя нови аналитични инструменти и аспекти за разбиране на текущото състояние и предизвикателствата пред българската банкова система, което обогатява научните знания и спомага за по-добро разбиране на съответната област.

Шесто. Формулиране на препоръки с практическа насоченост за подобряване на ефективността на Единния надзорен механизъм (ЕНМ). Дисертацията представя конкретни препоръки, които имат практическа цел да подобрят функционирането и ефективността на ЕНМ. Тези препоръки са базирани на извлечените от изследването резултати и анализи и имат за цел да предложат конкретни мерки и подходи за оптимизиране на работата на ЕНМ в банковия сектор.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантката е автор на 5 публикации по темата на дисертационния труд, които са доказателство за качеството на цялостната продукция на автора и за уменията да се популяризират авторовите идеи сред научната и банковата общности.

6. Оценка на автореферата

Представеният автореферат от докторант Милена Пешева-Боршел представя успешно в качествен и количествен аспект постигнатото в обемния дисертационен труд. Чрез него авторът потвърждава уменията да синтезира и систематизира с извеждане на акценти и изводи с научно-проблемен характер.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Бих искал да задам следния въпрос: Какво е значението на опита в банковото дело, натрупаните банкови активи и историята на доброто банково упоравление за ефективността в прилагането на надзорните процедури? Достатъчно ли е следването на най-високите пруденциални критерии и правила за надзор за постигането на висока ефективност на банките и снижаване на рисковете пред банковата система?

8. Заключение

В заключение, като се има предвид много доброто познаване на теорията и практиката в изследваната област, както и оригиналните аналитични резултати, които се съдържат в представения дисертационен труд, се констатира висока аналитична ценност на изследването, подкрепено с публикации и научни изяви. Въз основа на гореизложеното, изразявам позитивно заключение – „ЗА“ присъждането на ОНС „доктор“ по икономика на докт. **Милена Пешева-Боршел** от катедра „Финанси“ на УНСС по професионално направление 3.8 “Икономика”, научна специалност „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка” (Финанси)".

Гр. София
26.4.2023 г..

Изготвил становището:

.....

/Проф. д-р Стоян Проданов/